

“AZƏRBAYCAN HEÇ VAXT YÜKSƏK FUTBOL ÖLKƏSİ OLMAYIB”

Hamlet İsaخانlı futbolçuları aktyorlar və aşıqlara bənzətdi

Qonağımız Xəzər Universitetinin təsisçisi, professor Hamlet İsaخانlıdır. Hamlet bəylə futbol dünyasının problemlərindən danışdıq, Azərbaycan futbolunun dünənini və bu gününü müzakirə etdik.

- Hələ məktəb vaxtı bizə deyirdilər ki, yaxşı oxumasan, fəhlə işləyəcəksən, onun bunun nökrəi olacaqsan. Ancaq indi görürük ki, adi primitiv şeyləri bilməyən Azərbaycan futbolçusu "qaz vurub, qazan doldurur". Ancaq ali məktəbi bitirən savadlı gənclərimiz işsizdi. Bu nə dərəcədə ədalətlidi?
- **Bazar iqtisadiyyatı olan yerdə ədalətdən yox, tələb təklifdən söhbət getməlidir. Çünki nəyə ehtiyac varsa, ona da pul sərf olunur. Biz çox populyar idman olan futboldan danışırıq. Bu idman növüylə məşğul olanlar arasında savadlılar azdı. Çünki onun işi savad qazanmaq deyil, futbol oynamaqdı. Əlbəttə, ayrı-ayrı savadlı futbolçulardan da nümunə gətirmək olar. Böyüdüyü ailədən, onu əhatə edən mühitdən çox şey asılıdır. Ancaq savadlı futbolçular azdı. Onu da deyim ki, bu tək Azərbaycanın problemi deyil. Bu gün dünyada idmançılar elmə yox, öz sahələrinə diqqət ayırırlar. Onlar idmançı kimi yaşayır, pulu məhz öz sahəsindəki uğurlara görə qazanır.**
- Ancaq biz Avropada görürük ki, filan məşhur futbolçu kitab yazır. Ya da onların müsahibəsini oxuyanda savadlı danışdıqlarını görürük. Məsələn ondadı ki, bizdə bu yoxdu.
- **Avropada da hər futbolçu kitab yazmır. Üstəlik kitab yazan da köməkçilərinin xidmətindən istifadə edirlər. Özü danışır, yanındakı yazır, cümlələrinə düzəliş edir, bir sözlə danışığı kitaba döndərir. Daha sonra agentlər bu kitabın çap olmasıyla məşğul olur. Kapitalist dünyasında vəziyyət bu cürdü, fərqlidi. Bir də təbii ki, avropalıların daha intellektual olması onun futbolçusuna da sirayət edir. Bizdə də, sovet vaxtında xatirə kitabı yazan idmançılar var idi. Amma onlara da kömək edirdilər. Ümid edirəm ki, bizdə də belə yazanlar tapılacaq, tək öz idman növündə uğur qazansın, yoxsa nədən yazacaq?!**
- Siz inanırımsınız ki, hansısa bir alman futbolçu "Faust"un müəllifinin Goethe olduğunu bilməsin?
- **Belə hal çox olmasa da yəqin ki, mümkündür. Avropa və Amerikada belə misalları gətirərlər.**
- Ümumiyyətlə, Amerikada "Amerikan anti-intellektualizmi" haqda yazırlar. Orada nəinki idmançılar, ümumiyyətlə hər yerdə, xalq, camaat arasında belə problem var. Oralarda da tarixdən, ədəbiyyatdan, ümumi dünyanın işlərindən xəbərsiz adamlar vardır. Hətta ən inkişaf etmiş ölkələr də bu barədə təəssüf bildirir, qınayıcı yazılar yazırlar... Bir dəfə Nyu-Yorkda bir mağazada satıcı haradan gəldiyimi soruşdu: “Kaliforniyadan gəlmişəm” dedim. O haradadır, Afrikadadır? deyə, təkrar sual verdi...
- **Əvvəllər bir futbolçu üçün klubun nüfuzu daha önəmli idi. Ancaq bu gün hansısa tanınmamış klub futbolçuya yaxşı pul verib onu transfer edə bilir. Sizcə, bununla futbol uçuşuma getmirmi?**

- Əksinə, bu futbolu inkişaf etdirir. Futbolçular da aktyorlar və ya aşuqlar kimidi. Sən aşuqlı filan kənddə toya getdiyinə görə tənqid edə bilməzsən. Onun işi oxumaq, çalmaq, danışmaq, yaxşı pul verirlər, o da oxuyur. Bu sözləri müğənni və ya aktyor haqda da səsləndirə bilərik. Futbolçu da ona daha yüksək qiymət verən komandada oynamaq istəyir. Bu həm də, onun şöhrətidir. Bu təkcə futbol və ümumiyyətlə idmana aid deyil. Qərbi dünyasında universitetlər ən yaxşı alimləri ələ keçirmək üçün rəqabət aparırlar. Beləcə alim də ən nüfuzlu universitetə, yüksək məvacib olan yerə keçir. Bu rəqabət dünyasının qanunudur. Daha doğrusu sərbəst iqtisadiyyat dünyasının tərəqqisini təmin edən rəqabət qanunudur.

- **Gəlin bir qədər utopiyaya varaq. Təsəvvür edin ki, Avropada maliyyə böhranı yaşandı və şeyxlər futbola pul buraxmaqdan çəkildi. Nəticədə də futbolçuların məvacibi azaldıldı. Belədə futbolun səviyyəsi aşağı düşərmi?**

- Nə qədər futbol varsa, futbol sevilərsə, bu bizneslə məşğul olan insanlar olacaq. Futbol bir oyundur və bu oyunla bağlı böyük biznes var. Onlar, yəni bu biznesin təşkilatçıları da pulu burdan qazanır. Basketbol, tennis və boks kimi idman növlərinin də öz biznesi ilə məşğul olanları var. Adicə kazinoların özü bir oyundur və böyük biznesdir. Oyuna maraq varsa, ona sərmayə yatıranlar həmişə bu işin içində olacaq. Avropada əsas diqqəti futbola ayırırlar. Cənubi Amerika onlarla rəqabət aparsa da, populyarlığına və ulduzlarının sayına görə Avropaya udur. Mən yaxın zamanlarda Avropada futbolun populyarlığının aşağı düşməsinə inanmıram. Üfüqdə belə bir şey görünür.

- **Bizim futbolçuların xaricə getməməsinin əsas səbəbi nədir?**

- Təbii ki, əsas səbəb bizdə futbolun aşağı səviyyədə olmasıdır. Bax bunu araşdırmalıyıq ki, niyə aşağıdır? Harada nəticələr yüksək olsa, oranın futbolçularına da tələbat artacaq. Adətən oyunçunu bu cür tapırlar. Bizim futbol Avropayla müqayisə olunacaq səviyyədə deyil. Yaxın zamanlarda da böyük uğur əldə edəcəyimizi düşünürəm. Gəlin illüziyaya qapılmayaq. Azərbaycan heç vaxt yüksək futbol ölkəsi olmayıb. Yəni biz həmişə olduğundan çox tərifləyirik, şişirtməklə məşğul oluruq. Sovet dövründə də Azərbaycan yüksək futbol məkanı olmayıb. Futbol məkanlarından danışmaq istəyirsinizsə, sizə Kiyev, Moskva və Tiflisin adını çəkə bilərəm. Biz bir-iki dəfə bir az yaxşı oynamışıq, vəssəlam. Bizim əsas müzakirə mövzumuz o idi ki, bu il "Neftçi" yüksək liqada qalacaq, yoxsa yox? Cəmi bir dəfə 3-cü yerə çıxmışıq. Ancaq nə qədər komanda SSRİ çempionu olub. Əlbəttə, Azərbaycanda populyar futbolçular olub. Amma biz heç vaxt ciddi futbol ölkəsi sayılmamışıq. Belədə nə üçün böyük uğur xəyalları ilə yaşayaq? Beləliklə inkişaf üzərində düşünməliyik, plan qurmalıyıq, hərəkət etməliyik... Əlbəttə yavaş-yavaş oynayırıq, öyrənirik, əcnəbi məşqçiləri dəvət edirik, legionerlərə bel bağlayırıq. Bir qədər dünya futboluna yaxınlaşırıq. Amma hələ də səviyyə ortadan gözə görünəcək dərəcədə aşağıdır, yuxarı deyil. Heç kim Balkan ölkələrində istedadlı futbolçuları qoyub Azərbaycana üz tutmaz. Bu gün Almaniya komandaları İspaniya komandalarını məhv etdi. Bunun əsas səbəbləri də almanların Balkan və ya Şərqi Avropa ölkələrinə üz tutmasıdır. Onların üslubu uyğun gəldiyindən daha harmonik komanda formalaşdırırlar. Fikrimcə, legioner futbolçulara həddən artıq yer verilməsi bizi inkişafdan qoyur. Əlbəttə, legioner ya əcnəbi məşqçi mütləq olmalıdır. Ancaq bununla yanaşı gərək özümüzünküləri də yetişdirək. İbtidadi və orta məktəb yaşlarına xüsusi fikir vermək lazımdır. Ancaq biz daha çox xaricilərə pul veririk, futbolun kütləviliyini artırma bilmirik.

- **Foqtsun bizim yığmadakı fəaliyyəti haqda nə deyərdiniz? Qalsın, yoxsa getsin?**
- Əlbəttə, yüksək səviyyəli məşqçilər bura gəlməlidir. Sadəcə, belə istədiyi nəticəni məşqçilər futbol oynamağı bacaran komandalarda qazana bilər. Amma nisbətən zəif komandada o gəlib möcüzə göstərə bilməz. Yəni məşqçinin milliyyətinin məsələyə heç bir aidiyyəti yoxdu. Məsələn, belə məşqçi Hollandiyada gedib yüksək nəticə göstərə bilər. Azərbaycanda isə bu qeyri-mümkündür. Təsəvvür edin ki, böyük bir professoru aparıb ibtidai sinifdə müəllim qoyursan. O burada ciddi nəyə nail olacaq ki? Mən bunu belə şərh edərdim. Bizim yığmamız zəif olduğu üçün Foqts burada heç nə edə bilməz. Belədə almaniyalı mütəxəssis burada sadəcə sistem yaratmağa çalışır, vəssəlam.
- **Gəlin, bir neçə kəlmə də Türkiyə futbolunun problemlərindən danışaq. Məsələn, "Şükrü Saracoğlu"na çempion kimi gələn "Qalatasaray"ın uduzduğu oyundan sonra "Fənərbaxça"ya acıq olaraq meydanda atlandı-düşür. Ya da ki, "Qalatasaray" azarkeşi "Fənər"lini öldürür. Türkiyədəki bu biabırçılıq haqda nə deyə bilərsiniz?**
- Müəyyən məsələlər var ki, onları ciddiyyə almaq lazım deyil. Futbol azarkeşlərinin bir qədər dəlisovluq etmək arzusu var. Düzü, biri "mən Fənərbaxçalıyam" və ya "mən "Qalatasaraylıyam" deyəndə, onlara gülməyim gəlir. Mən yaxşı futbola baxıram. Ancaq onlar özlərinə belə bir psixoloji mühit yaradıblar. Azarkeşlər də çılgınlıqla tərəf tutacaqlar, belə vasitələrlə bir-birylə rəqabət aparırlar. Mən burda dəhşətli qəbahət görmürəm. Əlbəttə ki, təhlükəsizlik, tərbiyəsizlik və pis işlərə yol verilməməlidir. Eyni problemləri Şotlandiya və İngiltərədə də görmüşük. Milli hisslər də rol oynaya bilər. İranda "Traxtors-a-i"ylə digər komandalar oynayanda görün nələr yaşanır...

Futbol+qol qəzeti

16.05.2013

Tahir